

Будова слова. Словотвір.
Орфографія. Елементи стилістики

Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] -
[и].

Чергування [o], [e] з [i]

Добрий день, діти! Темою нашого сьогоднішнього уроку є «Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] - [u]. Чергування [o], [e] з [i]»

Сподіваюсь, ви вже відкрили робочий зошит, маєте підручник, ручку, олівець.

Отож, почнемо!

Технічна довідка

- У цій презентації є все, щоб засвоїти тему відповідно до нашої програми. Зверніть увагу, що я буду писати інформацію для вас шрифтами різних кольорів
- **Червоним і чорним** - те, що є моїм поясненням, це писати не треба
- **Фіолетовим**- те, що потрібно записати у зошит(зміст вправ). До кожної вправи є зразок виконання
- Значущі частини слова виділяю **рожевим** або **блакитним** кольорами
- Зверніть увагу, що зміст усіх вправ, окрім домашньої скорочено

1. Запис у зошиті

Тридцять квітня

Класна робота

Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] - [и]. Чергування [o], [e]
з [i]

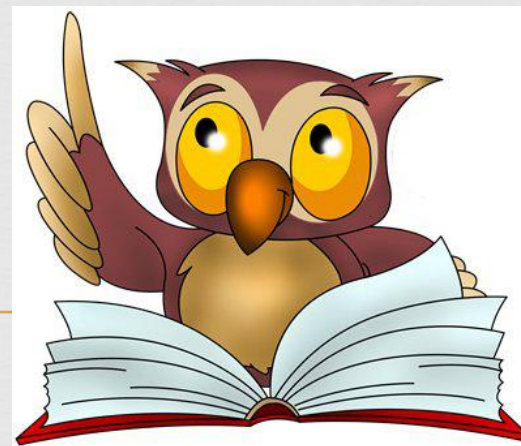
Зверніть увагу! Крапки в кінці речень не ставимо! Звуки записуємо у квадратних дужках []

2. Пригадаймо!

- Що таке склад?
- Як називається склад, що закінчується на приголосний звук?
- Як називається склад, що закінчується на голосний звук?
- Які слова називаються спільнокореневими?

3. Пригадаймо

Зразок усної відповіді.

- **Склад** – це частина слова, яку вимовляють одним поштовхом повітря. У слові стільки складів, скільки у ньому голосних звуків. Наприклад, **О-ля** (у слові 2 склади, бо 2 голосних звука)
- Склад, що закінчується на приголосний звук, називається **закритим**. Наприклад, у слові «вік-но» 1 склад закритий, бо закінчується на приголосний[к].
- Склад, що закінчується на голосний звук, називається **відкритим**. Наприклад, у слові «до-ля» обидва склади відкриті, бо закінчуються на голосні звуки.
- **Спільнокореневі** слова-слова, споріднені за значенням, які мають спільний корінь. Наприклад, день, денний, днювати

4. Вивчення нового матеріалу

1. Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] - [u]

В українській мові при зміні форм слова та при утворенні спільнокореневих слів у деяких коренях відбувається чергування приголосних. Наприклад, *летіти-літати, дерти - видирати, кінь - коні.*

У коренях деяких слів голосний [o] чергується з [a]: *гонити-ганяти, ломити-ламати.* А у корені слова пишемо тоді, коли в наступному складі є суфікс -а-(я-): *перемогти-перемагати*

4. Вивчення нового матеріалу

1. Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] - [u]

Чергування [o] - [a], [e] - [i], [e] - [u] відбувається за спільної умови: коли далі стоїть суфікс -а(-я-), наприклад, *перемогти-перемагати, беру-вибирати, випекти-випікати.*

Винятки: нема чергування у словах *вимовити-вимовляти, просити-прощати, копати-викопувати*

Вправа 515

До поданих слів доберіть спільнокореневі і запишіть пари слів так, щоб відбувалося чергування

Котити, кроїти, горіти

Зверніть увагу! Ми записуємо тільки перші 3 слова!

Вправа 515

Зразок для письмового виконання

Котити-катати, кроїти-краяти, горіти-гарячий

*Зверніть увагу! Ми записуємо тільки перші 3 слова
. Пишемо слова парами, позначаємо корені в обох
словах, також підкреслюємо суфікс -а-(-я-). Корінь і
суфікс виділяємо олівцем*

Пояснення не пишемо, а читаємо.

Вправа 517

До кожного слова доберіть спільнокореневе слово, в коренях якого відбувалось би чергування [e] з [i]

Випекти, гребти, заплести

Зверніть увагу, що ми використовуємо лише перші три слова вправи!

Вправа 517

Зразок письмового виконання

Випекти- випікати, гребти-вигрібати, заплести-
заплітати

Зверніть увагу, що ми використовуємо лише перші три слова вправи! Пишете слова парами, через кому. Виділяєте корені в обох словах і підкреслюєте суфікс -а-. Корінь і суфікс виділяете олівцем

4. Вивчення нового матеріалу

2. Чергування [o], [e] з [i]

У багатьох слова української мови [o], [e] у відкритих складах чергуються з [i] в закритих при зміні та творенні слів. Наприклад, гора-гір, печі-піч, школа-шкільний.

Інколи *i* може вживатись у відкритому складі, якщо далійдуть суфікси -ець або -ок. Наприклад, стрілець, бо стрільця, кілок, бо кілка.

Вправа 524(I)

Запишіть слова у множині й однині. Які голосні виступають у відкритих, а які – у закритих складах? Поділіть слова на склади .Зробіть висновок

Вози, громи, роки, папери, вислови(рос. висказывания)

*Зверніть увагу! Записуємо тільки перші 5 слів!
Висновок робимо усно!*

Вправа 524(I)

Зразок письмової відповіді

Во | зи-віз, гро | ми-грім, ро | ки-рік, па | пе | ри-
па | пір, ви | сло | ви-ви | слів.

Зверніть увагу! Записуємо тільки перші 5 пар слів! Поділ на склади виконуємо олівцем. Висновок робимо усно!

Висновок: у відкритих складах пишемо [o], [e], у закритому складі пишемо [i]

5. Домашнє завдання

1. Вивчити правила з презентації (вони вміщені у нашому підручнику в параграфах 51, 52).
2. Вставте пропущені букви у речення, наведені далі.
З а п и ш і т ь це завдання у з о ш и т

Ніяка туга краси перем..гати не повинна(Леся Українка)

Прямо над нашою хатою прол..тають лебеді(М. Стельмах).

Ос..нь пр..йшла, ро..плакавшись холодними сль..зами дощу.

Вміння прощ..ти-ознака сильних (Махатма Ганді)

Класну і домашню роботи сфотографуйте і надішліть мені у мережі ВК до 20.00 наступного дня.

*Роботу
чекаю
на наступний день
після того, як пройшов наш урок.*

Бажаю успіху!